

- Ad IV. Negativè.
- Ad V. Negativè.
- Ad VI. Negativè; sed benedictiones mulierum et fontis baptismalis fieri debere à parochis.
- Ad VII. Negativè, prout jacet.
- Ad VIII. Negativè, prout jacet, sed spectare ad Parochos.
- Ad IX. Negativè, prout jacet, sed spectare ad Ecclesiam digniorem, ad formam Constitutionis Leonis X. l. 22. §. 44.
- Ad X. Negativè, prout jacet; sed licere confratribus duntaxat in festivitibus solemnioribus ejusdem Ecclesiæ, vel oratorii, ut in *Brundusina* sub die prima Junii 1604.
- Ad XI. Negativè.
- Ad XII. Negativè; et quoad benedictiones cum Reliquiis et imaginibus servantur decreta.
- Ad XIII. Satis provisum in superioribus.
- Ad XIV. Affirmativè; nisi aliter Ordinarius statuatur ex rationabili causa.
- Ad XV. Affirmativè.
- Ad XVI. Affirmativè.
- Ad XVII. Negativè.
- Ad XVIII. Affirmativè.
- Ad XIX. Negativè; nisi aliter Episcopus disponat.
- Ad XX. Affirmativè; quando tumultus est subjectus Parocho, intra cujus fines est Ecclesia, vel oratorium.
- Ad XXI. Affirmativè.
- Ad XXII. Negativè; nisi adesset licentia Episcopi.
- Ad XXIII. Negativè, extra propriam Ecclesiam.
- Ad XXIV. Negativè.
- Ad XXV. Negativè.
- Ad XXVI. Negativè.
- Ad XXVII. Negativè.
- Ad XXVIII. Negativè.
- Ad XXIX. Negativè.
- Ad XXX. Affirmativè; dummodò non impediunt functiones et divina officia.
- Ad XXXI. Affirmativè.
- Ad XXXII. Negativè.
- Ad XXXIII. Negativè.

Et ita, salvis tamen conventionibus et pactis in erectione Confraternitatum forsàn factis, concordis inter partes initis et à S. Sede approbatis, Indultis, Constitutionibus synodalibus ac provincialibus consuetudinibus immemorialibus, vel saltèm centenariis, declaravit ac decrevit, si SS. Domino nostro videbitur. Die 40 Decembris 1703.

Et facta deinde per me Secretarium de prædictis Decretis SS. Domino Nostro relatione, prævia eorundem integra lectura, Sanctitas sua laudavit, benignèque approbavit, et publicari, et non obstantibus quibuscum-

que aliis in contrarium facientibus, servari mandavit. Die 12 mensis Jan. 1704.

G. Card. Carpineus.

B. Inghirami S. Rit. Cong. Secr. "

TITULUS XXX.

DE DECIMIS, PRIMITIIS ET OBLATIONIBUS *

286. *Nota I.* Decimam quoad nomen, esse partem decimam cujuscumque rei (l. 2. §. *fn. ff. de pollicitat.*) Decimam quoad rem, est: Decima pars fructuum ex certo titulo alicui præstanda. Sunt autem decimæ aliæ *profanæ*, seu *dominicales*, aut *indominicæ*, quæ à dominis instar tributi imponuntur agris et prædiis. His affines sunt decimæ *temporales* seu *laicales*, quæ primitus debebantur ministris Ecclesiæ: sed postea legitima auctoritate separatæ sunt à titulo spirituali et attributæ laicis, vel per donationem, vel venditionem, vel in feudum, vel alio modo: et hæc ferè in omnibus imitantur naturam decimarum dominicalium.—Aliæ sunt *sacræ*, *spirituales* seu *merè Ecclesiasticæ*, propter connexionem cum titulo spirituali, quæ ex omnibus fructibus dantur Ecclesiæ ejusque ministris, in recognitionem supremi ac universalis domini divini: et de his in præsentia.

Nota II. Decimas Ecclesiasticas dividi:—1.º In *prædiales*, seu *reales*, quæ dantur ex fructibus prædii, seu rei, ut agrorum, vinearum etc.; et *personales*, quæ dantur ex opera, seu industria personæ. Quibus aliqui addunt *mixtas*, quæ partim ex prædiis, partim ex industria hominis debentur: ut lana, lac, caseus etc.: sed hæc communiter accensentur decimis realibus.—2.º In *ordinarias*, quæ stabiliter debentur; et *extraordinarias*, quæ in casu necessitatis à Papa imponuntur.—3.º In decimas *materialiter et quoad substantiam* spectatas, in quantum important necessariam sustentationem ministrorum Ecclesiæ; et *formaliter* spectatas, in quantum important determinationem quotæ, seu certæ partis decimæ, vel majoris aut minoris.

287. Q. I. *Quo jure debeantur decimæ in lege nova?*

R. Decimæ materialiter spectatæ, debentur jure naturali et divino; at formaliter spectatæ, debentur solo jure Ecclesiastico; ita comm. cum S. D. 2. 2. q. 87. art. 1. Ratio primi est, quia jus naturale dicitur alendos esse ministros Ecclesiæ, qui fidelibus ministrando spiritualia, deserviunt; nam dignus est operarius mercede sua, et bovi trituranti non est clauden-

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, Extravag. comm. h. t.—In Decreto 13. q. 2. et 16. q. 1. a Canon. 42. cum seqq. et q. 7. ibid. et Canon. quadragesima 16. d. 5. de Consecr. et de oblationib. 10. q. 1. 2. et Canon. 28. odi. 24. q. 1.—Trid. S. 23. c. 18. et S. 25. c. 12. de refor.

dum os; sed decimæ materialiter spectatæ important necessariam sustentationem ministrorum Ecclesiæ; ergo debentur jure naturali. Quod jus expressum et roboratum est in Sacra scriptura Matth. 10. v. 10. et 1. Cor. 9. v. 7 et 9: ubi Apost. ait: *Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra melamus?* Ratio secundi, quia in lege nova nullum reperitur præceptum divinum de quota decimæ partis: præceptum verò veteris legis de quota decimæ, utpote judiciale, jam expiravit; ergo restat, ut determinatio ista quotæ, v. g. decimæ, nonæ, vel duodecimæ, aut alterius partis, sit juris ecclesiastici, non solum in decimis personalibus, sed etiam realibus, ut communis tenet contra Host., Innoc. et alios paucos; cum neque pro decimis prædialibus hactenus inventum sit aliquod præceptum Christi, nisi lato modo, quo jus Ecclesiasticum solet *Divinum* dici c. 2. de *privil. in 6.*—Ex his explicantur *Can. 47. decimas, 16. q. 1. Canon. 1. decimas, 16. q. 2. et c. 14. 25. 26. h. t.*; et pro his solvendis sufficit auctoritas S. Th. *loc. cit.*, nec curandus est P. Reiff. sentiens hic n. 45. distinctionem illam quoad decimas formaliter et materialiter spectatas à solis recentioribus inventam esse.

288. Q. II. *Cui debeantur decimæ?*

R. 1.º De jure com. proprio Parocho; ita ut is super jure decimandi habeat intentionem suam fundatam in jure (*cap. 24. 29. h. t.*) Nam decimæ ex prima sui origine solvendæ sunt Clerico Sacramenta populo ministranti; sed proprius Parochus ministrat Sacramenta suo populo; ergo. Excipe quartam partem decimarum, quæ debetur Episcopo; nisi quadragenaria præscriptione sublata sit (*c. 16. de off. Ord. c. 4. de præscr.*) At de privilegio, præscriptione aut alio modo, decimæ quandoque debentur Episcopo, vel alteri Clerico.—2.º In concursu plurium decimatorum, decimæ prædiales, utpote fundo inhærentes, debentur Parocho, in cujus territorio prædium existit (*c. 18. 20. 29. h. t.*); personales verò debentur Parocho, à quo sacramenta percipiuntur. In fructibus animalium, ut lana, lacte, butyro etc. distinguendum est; nam pro rata temporis, quo pecora in diversis Parochiarum territoriis pascuntur, decimæ proportionaliter dividendæ sunt inter Parochos (*S. D. art. 3. ad. 2.*); at si tantum alibi cubant, alibi verò pascuntur, ei Parocho decimæ integræ prestandæ sunt, in cujus territorio pecora pascuntur; cum decimæ istæ sequantur naturam realium; nisi aliud habeat consuetudo. Porro Parochus pro exigendis debitis non solum habet titulum *Religionis*, quatenus dandæ sunt in recognitionem domini divini et supremæ excellentiæ; sed etiam titulum *justitiæ*, quatenus dandæ sunt in merces pro sustentatione Parochi.

289. Q. III. *Qui obligentur ad præstandas decimas?*

R. 1.º Omnes et soli fideles, qui à Parocho sacramenta percipiunt etiam hæretici; quia, si vellent, Parochus paratus est eis dignè dispositis, sacramenta ministrare.—2.º Clerici simplices, ut Clerici, seu ex bonis titulo spirituali acquisitis, v. g. ratione beneficii, vel functionis spiritualis, non tenentur decimas dare; nam *novum genus exactionis est, ut Clerici à Clericis decimas exigant* (*c. 2. h. t.*) At Clerici simplices ex bonis matrimonialibus, titulo temporali acquisitis, v. g. ex contractu, donatione, hære-

ditate, legato aut simili titulo, tenentur decimas dare (*cit. c. 2. in fin.*); nam tales Clerici subsunt Parocho, et spiritualia ab eo recipiunt, sicut alii fideles; ergo obligantur rationes personæ suæ ad decimas. Insuper Episcopi, curati, et quicumque Clerici tenentur ad decimas prædiales ex fundis patrimonialibus solvendas, ut *seq. q. dicitur.*—3.º Monasteria omnia de jure comm. tenentur ad decimas (*c. 3. 4. 8. 10. h. t.*); nam etiam à Parocho divina recipere debent. Varia tamen privilegia jus istud immutarunt, ut infra dicitur.—4.º Pauperes in extrema necessitate, ubi omnia sunt communia, non tenentur solvere decimas; benè verò in necessitate communi, et etiam gravi, cum nullo jure excusentur: licet necessitas gravis coonestet dilationem solvendæ decimæ.—5.º Si dominus et colonus percipiunt fructus ex fundo locato, uterque pro rata tenentur ad decimas: at si dominus percipit solum pretium, istud recipiet indecimatam; decimas verò ex fructibus præstabit colonus (*c. 24. 26. h. t.*)—6.º Successor singularis in prædio, si ita non est conventum, non tenetur solvere decimas, prioribus annis ab antecessore non solutas, *arg. c. 33. h. t.*, ubi onus decimarum imponitur fructibus; ergo ille tenetur solvere decimas, qui fructus percipit indecimatam, scilicet antecessor.—Nec obstat, quòd tributa non soluta exigi possint à possessoribus (*l. 7. ff. de publican.*); nam decimæ non propriè, sed similitudinariè tantum dicuntur tributa, *Can. 66. decimæ 16. q. 1.*

290. Q. IV. *Ex quibus bonis solvendæ sunt decimæ?*

R. 1.º Ex omnibus bonis, seu fructibus, natura vel industria acquisitis (*c. 6. 21. h. t.*), modo sint justè acquisita; cum aliena suo domino restituenda sint. Quæsitæ ex operis illicitis, v. g. quæstu corporis, si substare deberent decimationi; ne turpis lucrator melioris sit conditionis, quam honestus. Ecclesia tamen ex talibus turpibus lucris non solet decimas accipere, *c. 23. h. t. ibi: De omnibus, quæ licitè potest acquirere, decimas erogare tenetur.*

2.º Ex prædiis decimatione gravatis solvendæ sunt decimæ, ad quemcumque possessorem prædia ista devenerint, sive ad Christianum, sive ad juæum, sive hæc, sive Clericum, vel monasterium, sive bonæ, sive malæ fidei possessorem (*cap. 16 et 32. hoc tit.*) Nam res cum suo onere transit: secus Ecclesiæ sæpius defraudarentur, translatis prædiis in privilegiatos. Unde si fundus translatus est in Episcopum, vel Parochum alienum, imò etiam, si pro dote alterius beneficii, vel Parochiæ deputatus est, substatur decimationi; cum transeat cum suo onere reali; nisi auctoritate legitima decimæ extinctæ, vel in alium translata sint (*Can. 42. et seqq. 16. q. 1. c. 34. h. t.*) Ratio est supra indicata: quia *res cum onere suo transit* (*c. 33. h. t.*) In divisione parochiæ communiter Episcopus subtrahit fundos, eorumque decimas attribuit Parocho novo in suo territorio; nisi alia sustentatio illi assignaretur, ut decimæ manerent penes priorem Ecclesiam: ita colligitur ex *Trid. sess. 21. c. 4. de refor.* et praxis docet id ipsum. Vide Reiff. à n. 403. At decimæ personales semper debentur Parocho, à quo sacramenta recipiuntur (*c. 20. h. t.*)—Hæc ita de jure communi: hodie in solvendis decimis maximè attenditur consuetudo locorum,

juxta quam personales ferè ubique, et prædiales minutæ ex certis fructibus dari solitæ, in multis locis abrogatæ sunt: et consuetudo ista approbatur à jure Can. c. 18. 20 et 32. in fin. h. t.

Dices:—1.º Episcopus ex fundo decimali in se translato non tenetur Parocho solvere decimas: nam Parochus non est pastor ordinarius Episcopi.—2.º Si fundus decimalis transferretur, v. g. via legati ad ipsum Parochum, is sibi ipsi deberet dare decimas, quod nugatorium est.—3.º Fundi in aliena parochia existentes, etsi antea decimales fuerint; si tamen fiant dotales alterius Ecclesiæ, non substant decimationi, quia novum exactionis genus est Parochum à Parochò ex fundis Parochialibus decimas exigere per c. 2. h. t.; ergò fundi non transeunt cum suo onere. Idem dic in casu, quo Parochia una in duas divideretur.

R. Ad 1.º N. A. Nam decimæ prædiales dantur non ex solo titulo pastoris ordinarii, sed etiam in signum recognoscendi domini divini: item ratione oneris realis, quo fundus antea gravatus fuit, et cum eodem transit (c. 33. h. t.) Sic Parochus non est pastor ordinarius monasterii exempti, vel judæi, et tamen ex fundo decimali in eos translati decimas percipit.—Ad 2.º Parochus, ut dominus solvit decimas sibi ipsi ut Parocho, sicut tutor sibi ipsi solvere potest, secundum jus Pandectarum (l. 19. ff. de administr. tutor.), et ideo decimæ ex tali fundo munerandæ sunt inter bona Ecclesiastica, et non patrimonialia.—Ad 3.º N. A. Quia fundi transeunt cum suo onere, nisi auctoritate legitima ab onere isto liberentur quod plerumque fit, maximè in divisione Parochiarum.

291. Q. V. Quibus modis detur liberatio à decimis solvendis?

R. 1.º Quatuor modis: privilegio Apostolico, consuetudine, prescriptione, et transactione; dummodo ministris Ecclesiæ congrua sustentatio aliunde competat: quæ cum jure naturali sit debita, citra injustitiam nullo privilegio sunt aut facto hominis tolli potest.

2.º Regulares omnes exempti à solvendis decimis personalibus; item à prædialibus illis, quæ dari deberent ex fructibus hortorum suorum, nutrimentis animalium, et de novalibus strictè talibus, quæ fiunt ex terra prorsus inculta, quam suis manibus seu sumptibus excolunt. Ità constat ex privilegio corpori juris inserto (c. 3. 10. h. t.)—Regulares quicumque, nisi quoad hoc specialiter privilegiati sint, tenentur solvere decimas ex fundis decimalibus, qui ad eos cum tali onere translati sunt (c. pen. h. t.) Si autem terræ antea non erant decimales, ex his in se translatis Regulares non tenentur decimas solvere, ut clarè colligitur ex cit. c. pen. h. t., cujus dispositionem, uti et sententiam Fagnani, Pirhing et aliorum restringit Reiff. n. 63. ad Cistercienses et Hospitalarios; sed non videtur advertisse ad generalem textum c. fin. §. pen. h. t. in 6., ubi hæc habentur: Ceterum iidem Religiosi, tam exempti quam non exempti, de terris et possessionibus acquisitis hactenus, et modò acquirendis decimas integrè solvant illis Ecclesiis, quibus eadem possessiones et terræ priùs fuerunt decimales: nisi super hoc speciali jure, vel privilegio sint muniti. Ubi vides; quòd Regulares ex solis fundis, qui antea erant decimales, decimas solvere tenentur; non verò ex fundis, qui antea non erant decimales. Porrò privi-

legium non solvendi decimas, cum sit exorbitans à jure comm., ultra propriam significationem extendi non debet, nec ad illum casum quo Ecclesia enormiter læderetur, c. 9. h. t. Amittitur autem præscriptione extinctiva, seu usu contrario, dum privilegiati per 40 annos decimas solvunt, cap. 15. de privileg., quo corrigitur jus antiquius, admittens contra Ecclesias præscriptionem trecentariam (cap. 6. eod. cap. 3. de præscr.), nisi velis cit. cap. 6. loqui non de præscriptione, sed tacita renuntiatione.

Specialia privilegia extra corpus juris vagantia quæque Religio inspicit; quia teste Barbos. de off. et potest. Episc. p. 3. cap. 28. §. 30., hodie ferè omnes Regulares exempti sunt à solvendis decimis prædialibus ex fundis, quos propriis manibus aut sumptibus excolunt.—Vide Portel. v. decimæ, Rodriq., Donat. etc.

3.º Consuetudine non solum particulares personæ, sed integræ etiam communitates liberari possunt à solvendis decimis: dummodò ministris Ecclesiæ aliunde provisum sit de competenti sustentatione. Ità comm., licet speculativè oppositum teneat Reiff. à nu. 86. Nam talis consuetudo nullibi reprobatur à jure: imò in materia decimarum maximè spectandam esse consuetudinem expressè asserunt Sac. Canones c. 18. 20. 32. h. t.

Idem dic de præscriptione, cum hoc discrimine: quòd ad præscriptionem requiratur titulus cum bona fide; tempus verò 40 annorum contra Ecclesiam videtur etiam ad consuetudinem requiri; cum ista consuetudo sit præjudiciosa ministris Ecclesiæ, et renuntiatio tacita non facilè præumi possit.

Dices: Laicus per præscriptionem acquirere nequit jus activum decimandi (cap. 7. de præscr.)—R. N. C. Nam jus decimandi est spirituale connexivè, quod sicut laicus nequit possidere, ità nec præscribere; e contra libertas, seu immunitas à solvendis decimis est quid temporale, seu deobligatio pretio æstimabilis; cujus possidendæ et præscribendæ laicus capax est. Et quidem, si præscriptio currat contra Ecclesiam Parochialem, requiruntur 40 anni cum titulo, vel tempus immemorabile sine titulo (c. 4. de præscr. in 6.), contra Ecclesiam aliam 40 anni, et contra privatum Clericum 10 anni inter præsentés et 20 inter absentes, ut dixi tit. de præscr.

4.º Transactione extingui possunt decimæ præteritæ; sic enim transigere non prohibetur partibus: at super decimis futuris ultra triennium sine auctoritate Episcopi, et in perpetuum sine consensu Papæ transigi nequit (c. 8. de transact. extrav. Ambitosæ de reb. Eccl.); Nam talis transactio vim habet alienationis. Pecunia verò jus decimandi remitti non potest citra simoniam; quia daretur temporale pro spirituali (c. fin. de rer. permut.)

292. Q. VI. Quibus modis acquiri possit jus activum decimandi?

R. Seqq.:—1.º Collatione, seu unione beneficii Parochialis, cui per se annexum est jus decimandi. Quale jus acquirit etiam Episcopus in loco nullius Parochiæ; vel si Parochia unita sit Episcopatu, vel mensæ capitulari, vel beneficio cujuscumque Clerici; tunc enim obtinens officium, hoc ipso etiam obtinet jus decimandi tali beneficio annexum.—2.º Permuta-

tionem: et quidem si Ecclesiae teneantur jure proprietatis, admittitur compensatio pecuniaria pro excessu secundum dicta *tit. de rer. permut.*; ipsum autem jus decimandi, utpote spirituale, citra simoniam permutari et vendi non potest (*c. 15. 17. 19. h. t.*), nisi auctoritate Apostolica separatur à titulo spirituali: quo casu, cum fiat purè temporale, licet vendi, aut pro aliquo temporali permutari potest.—3.º *Infeudatione*, qua Papa ex generali administratione etiam laicis decimas infeudare potest, separando illas à titulo spirituali. Hæc verò potestas de novo infeudandi decimas sublata est Episcopis et aliis Prælatibus (*c. 15. 17. et 19. h. t. et lib. 1. Feud. tit. 6.*), ne scilicet Ecclesiae per nimiam Prælatorum prodigaliter graventur, et suis juribus spolientur. Si autem decimæ ab antiquo sunt infeudatæ, in casu aperturæ ab Episcopo reinfeudari possunt; nisi jam incorporatæ essent mensæ Episcopali.—4.º *Donatione*, cum solitis solemnitatibus facta. Quod si laicus justo titulo decimas possidet, eas utpote temporales, non solum cuicumque monasterio vel Clerico, sed etiam laico donare vel alio modo transferre potest; cum rei suæ dominus sit. At si decimas injustè detineat, eas propriæ Ecclesiae restituere tenetur (*c. 19. h. t.*); si ad hoc induci nequeat, de consensu Episcopi permittitur eas transferre ad quemcumque Clericum, præsertim ad conventum Religiosorum; et donatio firma erit (*c. 7. de his, quæ à Prælato*); quæ decimo est in jure specialis.—5.º *Transactione*, modo fiat cum cognitione causæ, et de consensu Papæ vel Episcopi.—6.º *Privilegio Apostolico*, quo multi Episcopi et Regulares acquisiverunt jus decimandi.—7.º *Præscriptione legitima*: et quidem ad præscribendum jus decimandi in aliena Parochia requiruntur 40 anni cum titulo, et tempus immemorabile sine titulo, quicumque præscribat, sive Papa, sive Episcopus, sive Religiosi, sive Clerici, etiam Parochi alterius Parochiæ (*cap. 1. de præscript. in 6.*) Nam Parocho quoad decimas in sua Parochia sitas jus positivè assistit: ceteris verò omnibus resistit. Quando autem jus decimandi præscribitur contra alium, et non contra proprium Parochum, requiruntur consueta tempora, scilicet, centum anni contra Romanam Ecclesiam; 40 anni contra inferiores Ecclesias, et 40 vel 20 anni contra privatum. Laicus verò, sicut incapax est possidendi jus spirituale decimandi, ita nullo unquam tempore illud præscribere potest; nisi habitatus sit privilegio Apostolico, quia sine possessione non currit præscriptio (*reg. 3. in 6.*): secus dicendum de decimis laicalibus. Quia verò ex tempore vetustissimo præsumitur, quod laici justo titulo, v. g. ex privilegio Apostolico, vel ex donatione aut infeudatione ab Episcopis facta (hoc enim ante Concil. Lateranense et decretum Urbani II eis licuit) decimas obtinuerint, ideo eas pacificè possidentes, adhuc hodie licet retinere possunt, licet titulum probare non valeant, neque extat fama talis tituli et privilegii: ita Covar., Joann., Andr., Layman., Reiff. et alii communiter: nam quibus auctoritatem vetustas dedit, licet jus non probetur, *tuendi sunt* (*l. fin. ff. de aqua plu. arcend.*)

293. Q. VII. An præscriptio vel privilegium percipiendi decimas extendat se ad decimas novalium?

Nota ante resp. novalia aliter accipi de jure civili, aliter de jure

Can. Novalia de jure civili sunt: terra præcisæ, quæ anno cessavit, id est inculta jacuit (*l. 30. ff. de V. S.*); novalia strictè et propriè talia de jure canonico sunt: terra seu ager de novo ad culturam redactus, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit (*c. 21. de V. S.*), novalia verò largiùs accepta sunt: terra priùs culta, quæ aliis fructibus deputatur, ut si ex pratis, vineis aut pomariis fiant agri; vel si in agro frumentario plantentur vites, seratur cannabis aut linum, vel inseratur lupulus etc.

R. 1.º Præscriptio aut privilegium non se extendit ad novalia strictè talia (*c. 29. h. t. c. 2. pr. §. statuimus eod. in 6.*); nam decimæ novalium non erant antea possessæ, ut suppono; ergo nec præscribuntur, nisi ab initio novalium quasi possessio decimandi legitimo tempore, bona fide continuetur. Privilegium verò decimandi restringi debet: tum quia tempore dati privilegii necdum extiterunt novalia: tum quia jus decimandi, privilegio translatum, valde præjudiciosum est Parocho.

2.º Si novalia facta sint ex fundis non decimalibus, jus exigendi decimas ex novalibus pertinet ad Parochum, sive sint novalia strictè, sive latè talia (*c. 25. 29. h. t. c. 2. pr. h. t. in 6.*); nam Parocho jus assistit quoad omnes decimas suæ Parochiæ. Excipe Regulares, qui ex novalibus strictè talibus, quæ suis manibus et sumptibus colunt, nullas decimas pendunt, ut supra dictum n. 291: at si ex fundis decimalibus fiant novalia, decimæ ei debentur qui antea eas percipiebat, sive sit Parochus, sive alius privilegiatus; nam fundus decimalis ei fructificat, qui habet jus decimandi, quisquis ille sit.

Dices: Privilegium non solvendi decimas extendit se etiam ad decimas novalium (*c. 12. h. t. 22. de privil.*); ergo etiam privilegium percipiendi decimas extendi debet ad decimas omnium novalium, utpote accessorias: Quæ enim hic disparitas? Imò *c. 17. h. t.* id probare videtur.—R. C. A. et N. C. Ratio disparitatis desumitur ex Jcto. l. 20. ff. de LL.: non omnium, quæ à majoribus constituta sunt, ratio reddi potest. Congruentia aliqua datur: quia privilegium percipiendi decimas magis est præjudiciosum Parocho, quàm privilegium non solvendi decimas; ergo illud, et non istud merito à jure restrictum est.—Nec cit. cap. 27 aliquid probat in contrarium. Nam Abbas ibi fuit Parochus; ergo sicut aliæ, ita et decimæ novalium ei debebantur.

294. Q. VIII. Quid juris in executione solutionis decimarum?

R. 1.º Decimæ prædiales solvendæ sunt ex fructibus integris, nulla facta impensarum deductione (*cap. 7. 21. 26. 33. h. t.*) Circa devehendas decimas in horreum Parochi, consuetudo servanda est, licet de jure comm. impensis Parochianorum devehi deberent.—2.º Personales decimæ præstantur ex solo lucro; adeoque deductis expensis, quas, v. g. opifex facit in calceos, pannos etc. (*cap. 18. hoc tit.*), et præstantur in fine anni; licet ferè ubique abrogatæ sint. Fœtus animalium tunc præstandi veniunt, dum sine matre vivere possunt.

295. Q. IX. Quis sit iudex causarum decimalium?

R. 1.º Parochus, vel alius decimator non potest propria auctoritate sibi decimas accipere, sed expectare debet, donec sibi à debitore, vel hoc

negligente, à giudice assignentur: nam generaliter utroque jure prohibetur, ne creditor jus sibi dicat, vel quid ex bonis debitoris vi aut clam rapiat (*l. 13. ff. quod mel. caus.*)—2.º Petitorium, seu actio confessoria vel negatoria utilis, super causa decimarum spiritualium institui debet coram giudice Ecclesiastico privativè, ex regula generali, quæ causas Ecclesiasticas solis iudicibus Ecclesiasticis attribuit (*c. 2. de iudic.*) Idem dic de possessorio, cui admiscetur quæstio juris, utpote spiritualis. At possessorium super mero facto, cum temporale sit, est mixti fori; ut aliàs sæpè dictum. Hinc Parochus laicum convenire potest coram giudice seculari, ut debitas decimas sibi solvat, à turbatione cesset, decimas non defraudet etc.—3.º Lata sententia super solvendis decimis, non conceditur appellatio quoad effectum suspensivum, ut executio solutionis retardetur, *cap. 23. in fin. h. t.* ibi: *appellatione remota compellas*; nisi duæ Ecclesiæ contenderent de decimis, vel Clericus reus ad potiora sua jura se revocaret; Barbos, Host. et alii.

296. Q. X. *Quæ sint pænæ defraudantium decimas?*

R. 1.º Præter peccatum mortale, jubentur excommunicari, nec absolvi citius, donec satisfaciant, nisi satisfactio esset impossibilis (*cap. 5. 21. 26. h. t. sess. 25 cap. 12. de refor.*)—2.º Carere debent sepultura sacra (*c. 49. h. t.*), cum decedant in peccato notorio.—3.º Religiosi non solventes decimas, vel alios solvere prohibentes, si moniti intra bimestre non solvant, suspendendi sunt ab officiis et administrationibus; si verò his careant, excommunicari debent, donec satisfaciant (*Clem. 4. h. t.*)

297. Q. XI. *Quid juris circa primitias et oblationes?*

R. 1.º *Primitiæ*, quæ sunt primi fructus ex agris et animalibus, in lege nova solo jure Ecclesiastico præceptæ sunt, et pro quadragesima vel sexagesima parte determinatæ *c. 4. h. t.*, ad imitationem legis veteris, quæ præcipiebat dari Sacerdotibus primitias et primogenita (*Exod. 23. v. 43 n. 48.*) Hodie in plerisque locis primitiæ abrogatæ sunt: sicubi tamen vigent, observari debent.—2.º *Oblationes* propriè tales sunt illa dona, quæ fideles, sive per se, sive per diaconum ad altare offerunt. De his nullum extat præceptum Ecclesiasticum, ut fiant, v. g., diebus dominicis et festivis solemnibus, nisi indigentia ministrorum et consuetudo tale jus induxerit; nam oblationes istæ ex natura sua sunt spontaneæ juxta illud: *ab omni homine, qui ultroneus est, accipietis* (*Exod. 25. v. 2.*) Porrò oblationes intra fines Parochiæ factæ, sive in Ecclesiis, sive ad imagines, de jure comm. pertinent ad Parochum (*arg. c. 9. de his, quæ à Prælo, c. 10. de præscr.*), nisi aliud de mente offerentium constet, v. g. ut oblatio cedat ad certum usum Ecclesiæ, Sacerdoti celebranti; maximè neo-mystæ, et generaliter, quidquid in Ecclesiis Regularium offertur, eis cedit (*arg. c. 4. de stat. Monach.*), cum hæc sit intentio offerentium: Abb., Fagn., Reiff. et alii: vide S. D. 2. 2. q. 86. ar. 1.

Connexio præcedentium et consequentium.

Hactenus de Clero sæculari, ejusque juribus et obligationibus: nunc à *seq. tit. usque ad tit. 38.* agendum erit de Clero regulari; licet quæpiam inserantur etiam Clericis et laicis communia.

TITULUS XXXI.

DE REGULARIBUS ET TRANSEUNTIBUS AD RELIGIONEM. *

298. *Nota I.* *Religionem* hic non accipi pro virtute morali, qua Deum colimus ob summam ejus excellentiam; nec pro communitate omnium fidelium, quo sensu dicitur Religio Christiana; sed pro certo statu in Ecclesia erecto. Quo sensu *Religio*, seu ordo religiosus est: status ab Ecclesia approbatus, in quo fideles per stabilem vivendi modum, editis votis paupertatis, castitatis et obedientiæ, tendunt ad perfectionem divinæ charitatis: ita in re comm. Ex qua definitione colliges omnia substantia lia requisita status religiosi.—Porrò hic status originem habet ex jure divino, seu institutione Christi, qui in Evangelio posuit tria consilia, Matth. 9. Et quidem, castitatis, v. 12: *Sunt eunuchi, quise ipsos castraverunt propter regnum cælorum*; paupertatis et obedientiæ, v. 21: *Vade et vende omnia, et sequere me*; et Matth. 16: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum* etc. Atque ita quoad substantiam hujusmodi status est juris divini, cujus primi professores erant Apostoli, Matth. 19: *Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te.* At quoad determinationem et particularem vivendi modum est juris Ecclesiastici, cum pendeat ab approbatione Ecclesiæ, quam præstare olim poterant Episcopi; hodie solus Papa, saltèm à temporibus Innocentii III et consequentium Pontificum, ut continua praxis probat, et decretum Concil. Gener. Lugdunensis sub Gregorio X. *cap. un. de religio. domib. in 6.* et *c. un. de voto, eod.*

Nota II. Ad substantiam status religiosi requiri tria vota antedicta (*c. 6. de stat. monach.*), non tamen necessariò solemnia, sed saltèm simplicia, quibus quia Deo et Religioni se devovet ex fine tendendi ad perfectionem charitatis. Ità hodie certa sententia, quam definivit Gregor. XIII. Const. incip. *Ascendente Domino*, declarans scholasticos Societatis Jesu, et coadjutores non formatos, esse verè et propriè religiosos; licet tantùm tria simplicia vota emisissent. An verò professio per vota solemnia intrinsecè quoad speciem, vel quoad modum differat à professione

*—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, et Extrav. Com. h. t.—In Decreto Can. 2. et seq. 1. q. 2. et 18. q. 1. 2. et 19. q. 1. 2. 3. et 20. q. 1. 2. 3. 5. et 27. q. 1. 2.—In Trid. S. 15. de Regular. per tot. et S. 6. c. 3. S. 14. c. 10, 11. et S. 7. c. 14. de refor.—Nov. 5. et 123.